

18.8.2020

Sisäministeriölle

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö SM2018522 00.01.05.00 SMDno-2019-1971

Kansalaisuutta koskeva esiselvitys

Sisäministeriö on toimittanut laajalla jakelulla lausunnolle esiselvityksen koskien kansalaisuuslainsäädäntöä. Esiselvityshankkeen pääasiallisena tavoitteena on ollut selvittää kansalaisuuslain säädöshuollollisia muutostarpeita. Hankkeessa on selvitetty, onko tarpeen parantaa kansalaisuutta koskevien säännösten toimivuutta ja millä tavoin lakia voitaisiin ajantasaistaa ja selkeyttää. Samalla on arvioitu oikeuskäytännön kehityksen mahdollisia vaikutuksia säännöksiin. Lausuntopyynnössä todetaan, että pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelmassa ei ole kansalaisuuden saamista tai menettämistä koskevia tavoitteita. Esiselvitystyö on tehty sisäministeriön maahanmuutto-osastolla.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Esiselvityksessä on pitkälti kyseessä lainsäädäntötekniset muutostarpeet. Selvitys ei sisällä mahdollisista muutoksista aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia. Myös muutosten mahdolliset hallinnolliset vaikutukset jäivät ainakin osin auki. Vaikutukset tulee selvittää ennen kuin muutosten toteuttamisessa edetään.

Valtiovarainministeriö korostaa säännösten selkeyden tärkeyttä. Selkeillä säännöksillä ja tehokkailla, yhdenmukaisilla käytännön menettelyillä on vaikutusta myös hallinnollisiin menoihin ja kustannuksiin, ja sitä kautta myös määrättävien valtion maksujen suuruuteen (omakustannusarvon mukaiset maksut). Säännöksiä uudistettaessa tulisi pyrkiä myös tuottavuuden nostamiseen.

Kansalaisuuslain 18 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan asumisajasta voidaan poiketa erittäin painavan syyn perusteella. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan erittäin painavaa syytä voidaan soveltaa muun muassa henkilöihin, joiden puoliset ovat määrättäessä velvollisia virassaan siirtymään toiseen tehtävään ja toiseen virkapaikkaan ulkoasiainhallinnon organisaatiossa. Tältä osin yksityiskohtaisissa perusteluissa on viitattu ulkoasiainhallintolain (204/2000) 17 §:ään, jonka mukaan tällaisia henkilöitä ovat ulkoasiainneuvos, lähetystöneuvos, ulkoasiainsihteri, hallinnollinen ulkoasiainsihteri, avustaja ja hallinnollinen avustaja. Lisäksi kansalaisuuslain esitöissä on todettu, että myös

muu yleisurassa oleva virkamies on määrättäessä velvollinen virassaan siirtymään edustustosta ulkoasiainministeriöön ja ulkoasiainministeriössä tehtävästä toiseen. Esiselvityksessä todetaan (s. 42), että lainsoveltajan näkökulmasta on ollut ongelmallista, että erittäin painavan syyn soveltamisen osalta hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on mainittu erikseen osa ulkoasiainhallinnon yleisvirkamiehistä. Valtiovarainministeriö toteaa, että asiaan on hyvä kiinnittää huomiota ja tulkintaongelmaa voidaan lainsäädännön muuttamisen sijasta pyrkiä poistamaan myös ohjeistuksella virkamiesten puolisoiden yhdenmukaisen kohtelun takaamiseksi.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Budjettineuvos,
apulaisbudjettipäällikkö

Annika Klimenko

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö
- BO (Vallinheimo, von Knorring)
- VKO (Heinonen)